

**ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ ВАРІАНТІВ СХРЕЩУВАННЯ ЧЕРВОНОЇ
СТЕПОВОЇ ПОРОДИ В УМОВАХ ПЛЕМЗАВОДУ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ДСГДС**

**О.П. БЕСАРАБ, М.І. ГИЛЬ, О.А. МЕЛЬНИК
(МСГІ, м.Миколаїв)**

У південних регіонах України головним продуцентом молока та його похідних є тварини червоної степової породи, удосконалення якої здійснюється методами селекції при чистопородному розваленні та схрещуванні. Нині визначились три напрямки роботи у селекційному процесі з породою: чистопородне розведення чотирьох зональних типів, створення червоної молочної породи шляхом використання генофонду англєрської і червоної датської порід і виведення українського інтенсивного типу червоної молочної худоби із залученням червоно-рябих голштинів. Враховуючи актуальність цього питання нами поставлена мета: на підставі досліджень різних варіантів схрещування червоної степової породи визначити кращі міжнародні поєднання худоби племзаводу Миколаївської державної сільськогосподарської дослідної станції, який входить до складу державної програми створення червоної молочної породи.

Порівняння показників продуктивності піддослідних генотипів за різні лактації дозволили визначити, що в різні за умовами кормозабезпеченості роки відповідь генотипів тварин не збігається і залежить від кровності за поліпшуючою породою. Помісні за англєром тварини /табл.1/ підвищують обільномолочність із збільшенням кровності за поліпшуючою породою, тоді як помісні корови за червоною датською – навпаки; трипородні корови менш варіабельні із зміною лактації, але чутливі до погіршення умов годівлі. Збільшення кровності за англєром має відповідну тенденцію підвищення вмісту жиру в молоці за 1-у лактацію на 0,13-0,15% на користь 5/8-кровних генотипів. Аналогічна тенденція і у помісей за червоною датською породою, але лише на 0,06-0,09%. Трипородні корови мали найвищий ($3,82 \pm 0,05\%$) вміст жиру в молоці за 1-у лактацій і на 0,17% переважали аналогічний показник чистопородних ровесниць. Зменшення диференціації за III-ю лактацію між помісними і чистопородними тваринами в кращу характеризувалось пануючим станом трипородних та 5/8 – кровних за англєром генотипів, $3,85 \pm 0,06\%$ та $3,85 \pm 0,07\%$ і тільки напівкрівна за червоною датською породою худоба не суттєво поступилась червоним степовим ровесницям.

Найбільш жирномолочними за 1-у лактацій були тварини генотипу 3/8 червона степова + 5/8 англєрська ($115 \pm 6,4$ кг) та напівкрової за червоною датською з трипородними (по III $\pm 5,9$ кг, III $\pm 6,6$ кг), які на 18,1, 14,1 кг відповідно, переважали чистопородну худобу ($P < 0,95$). Характерним виявилось те, що із збільшенням кровності за поліпшуючою породою у помісєй з англєрами збільшувались продукція молочного жиру, а у помісних з червоними датськими - навпаки.

Отже використання англєрських плідників дозволяє значно підвищити вміст жиру в молоці помісних (особливо 5/8 –крової) корів та збільшити їх жирномолочність, але негативні умови годівлі й утримання можуть помітно погіршити обільномолочність таких тварин. Схрещування червоної степової корів з червоними датськими плідниками забезпечує збільшення надоїв, але не суттєво підвищує вміст жиру в молоці.

Аналізом показників живої маси корів-первісток встановлено, що напівкрової за англєром та червоною датською й трипородні корови переважають чистопородних ровесниць на 12 кг, 21 та 19кг відповідно. Тричвертькрової за англєром корови не суттєво переважали червоної степової, а такі ж за червоною датською – поступились. Серед повновікових тварин найвищу живу масу мали помісі генотипу 3/8 червона степова х 5/8 англєрська ($549 \pm 17,5$ кг) та трипородні ($533 \pm 8,2$ кг). Характерно, що 3/4 – кровна за червоною датською породою худоба поступалась всім досліджуємым генотипам і з віком ця різниця збільшувалась.

У ході досліджень була визначена позитивна залежність між збільшенням кровності і віком першого ефективного осіменіння телиць. Генотипи помісєй з червоною датською породою мають менший сервіс-період, ніж решта варіантів, а за тривалістю сухотійного періоду лише 3/4 – кровна за червоною датською та 5/8 – крової за англєром корови на 22 та 12 днів відповідно, мали цей показник меншим порівняно з червоними степовими ($74 \pm 8,3$ дн), а решта – відрізнялась не суттєво.

Таким чином, англєризація червоної степової породи господарства, як і використання червоної датської худоби забезпечує підвищення надоїв в нащадках на 230-260 кг тоді як за вмістом жиру помісі за англєрською породою забезпечували підвищення показника на 0,11-0,15%, за червоною датською – на 0,01-0,09% і трипородні – на 0,05-0,17%. Отже найбільш сенс у виборі напрямку селекції за тваринами генотипів: 3/8 червона степова х 5/8 англєрська, напівкрової за червоною датською породою, а також корови трипородної комбінації.

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика червоної степової породи з різним варіантами схрещувань із англєрсьмю і червоною датською худобою

Генотипи тварин	Показники продуктивності за 305 дн лактації				
	надой, кг	вміст жиру, %	молочний жир, кг	тривалість лактації, дн	жива маса, кг
перша лактація					
ЧС	2665±191	3,65±0,10	96,9±6,9	303±15,0	479±10,9
1/2ЧС1/2А	2626±142	3,78±0,07	99,7±5,1	332±19,3	491±6,9
1/4ЧС3/4А	2725±144	3,79±0,05	105,0±6,1	318±8,0	484±5,7
3/8ЧС5/8А	3026±156	3,80±0,07	115,0±6,4	298±15,6	477±6,1
1/2ЧС1/2Д	2997±153	3,71±0,07	111,0±5,9	324±25,7	500±11,4
1/4ЧС3/4ЧД	2765±200	3,74±0,06	104,0±7,7	284±8,1	473±14,1
трипородні	3003±184	3,82±0,05	111,0±6,6	340±26,9	498±8,1
друга лактація					
ЧС	3422±325	3,74±0,07	128±9,8	329±24,5	516±10,9
1/2ЧС1/2А	2876±175	3,82±0,04	113±7,5	282±21,3	522±5,0
1/4ЧС3/4А	3215±184	3,78±0,04	121±6,9	297±14,3	525±5,1
3/8ЧС5/8А	3594±303	3,93±0,08	141±11,6	293±20,6	549±17,5
1/2ЧС1/2ЧД	3339±283	3,68±0,07	122±10,1	296±17,9	526±7,1
1/4ЧС3/4ЧД	3184±251	3,69±0,06	117±8,9	464±60,0	505±16,0
трипорідні	2938±216	3,79±0,06	111±8,0	279±22,9	533±8,2
третья лактація					
ЧС	3422±235	3,74±0,07	128±9,8	329±24,5	516±10,9
1/2ЧС1/2А	3119±137	3,79±0,06	118±5,4	306±12,3	517±5,8
1/4ЧС3/4А	3430±150	3,77±0,05	131±6,3	336±8,8	524±5,2
3/8ЧС5/8А	3710±346	3,85±0,07	143±10,1	313±10,3	549±17,5
1/2ЧС1/2ЧД	3651±194	3,73±0,08	135±6,5	294±14,1	526±17,5
1/4ЧС3/4ЧД	3399±191	3,75±0,06	127±6,3	293±0,50	502±15,9
трипорідні	3416±167	3,83±0,06	130±6,1	334±9,4	521±11,9